

Rangaistuksen suorittaminen lastensuojeluyksikössä

Adelina Virtanen

2025 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Rangaistuksen suorittaminen lastensuojeluyksikössä

Adelina Virtanen
Sosionomi, Rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2025

Adelina Virtanen

Rangaistuksen suorittaminen lastensuojeluyksikössä

Vuosi

2025

Sivumäärä

39

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella, miten erityistason lastensuojeluyksikön työntekijät kokevat yhdyskuntaseuraamusten toteuttamisen osana yksikön toimintaa. Lisäksi selvitettiin, miten rangaistuksen toteuttamista voitaisiin kehittää työntekijöiden näkökulmasta. Toimeksiantajana toimi Perhekuntoutuskeskus Lauste.

Opinnäytetyön tehtävänä oli tuottaa tietoa työntekijöiden kokemuksista sekä tunnistaa kehittämistarpeita, jotka tukevat seuraamusten sisällyttämistä lastensuojelutyöhön. Tietoperusta käsittelee nuorisorikollisuutta, rikosseuraamuksia ja lastensuojelun toimintaympäristöä. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineistoa kerättiin teemahaastattelulla.

Tulosten mukaan erityistason yksiköiden rakenteellinen ja ammatillinen perusta tukee nuorten rangaistuksen toteutumista. Rangaistus nähtiin mahdollisuutena nuoren kasvun ja kehityksen tukemiselle. Kehittämisehdotuksia olivat henkilöstön koulutus, yhteistyörakenteiden selkeyttäminen sekä yhteisten toimintamallien luominen. Tuotoksena syntyi kehittämissuhteita, joiden avulla yhdyskuntaseuraamusten toteutus voisi tukea nuoren kuntoutumista ja rikoksetonta tulevaisuutta.

Asiasanat: nuorisorikollisuus, lastensuojelu, yhdyskuntaseuraamus

Laurea University of Applied Sciences
Degree Programme in Correctional Services
Bachelor of Social Services

Abstract

Adelina Virtanen

Serving the Sentence in a Child Protection unit

Year	2025	Pages	39
------	------	-------	----

The aim of this thesis was to examine how staff in a specialized child protection unit perceive the implementation of community sanctions as part of the unit's daily operations. Additionally, the study explored how the implementation of sanctions could be developed from the employees' perspective. The thesis was commissioned by the Family Rehabilitation Centre Lauste.

The purpose of the thesis was to gather information on the staff's experiences and identify areas for development to better integrate sanctions into child welfare work. The theoretical framework addresses youth delinquency, criminal sanctions and the operational environment of child protection services. The research was conducted as a qualitative study with data collected through thematic interviews.

The results indicate that the structural and professional foundation of specialized units supports the implementation of sanctions for youth. Sanctions were seen as an opportunity to support the young person's growth and development. Development proposals included staff training, clarifying cooperation structures and creating shared operational models. The thesis produced development suggestions aimed at improving the implementation of community sanctions to support the rehabilitation of youth and promote a crime-free future.

Keywords: child protection, community sanctions, juvenile delinquency

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Perhekuntoutuskeskus Lauste	8
3	Tietoperusta	8
3.1	Nuorisoriikollisuus.....	9
3.2	Yhdyskuntaseuraamukset	11
3.2.1	Nuorten seuraamukset.....	11
3.2.2	Nuorisorangaistus.....	12
3.2.3	Ehdollinen vankeus	13
3.2.4	Valvontarangaistus	14
3.3	Lastensuojelu ja Rikosseuraamuslaitos	15
4	Tutkimusasetelma.....	17
4.1	Tutkimustavoitteet ja -kysymykset.....	17
4.2	Tutkimusmenetelmä	18
4.3	Aineiston analyysi	18
4.4	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	19
5	Tulokset	20
5.1	Ammatillinen osaaminen ja toimintakäytänteet.....	20
5.2	Seuraamuksen vaikutukset.....	21
5.3	Yhteistyöverkostot	23
5.4	Kehittämistarpeet.....	24
6	Johtopäätökset	24
6.1	Arki erityistason yksikössä	24
6.2	Kehittämistarpeet.....	26
6.3	Yhteenvedo ja pohdinta	27
7	Pohdinta	27
7.1	Opinnäytetyöprosessin ja ammatillisen kehittymisen reflektointia.....	27
7.2	Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu	29
7.3	Hyödyllisyys ja kehittämisehdotukset	30
	Lähteet.....	32
	Liitteet	36

1 Johdanto

Viime vuosina nuorisorikollisuus on herättänyt huolta Suomessa. Poliisin tilastojen mukaan alle 15-vuotiaiden tekemien pahoinpitelyrikosten määrä on noussut vuonna 2023 54 % aikaisempaan vuoteen verrattuna. Erityisesti ryöstörikosten osalta kasvu on ollut merkittävää, mikä on lisännyt tarvetta tehokkaille toimenpiteille nuorisorikollisuuden ehkäisemiseksi. (THL 2025a.)

Suomessa rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana. Nuorille rikosentekijöille voidaan määrätä erilaisia seuraamuksia, kuten nuorisorangaistus. Nuorisorangaistus on tarkoitettu 15-17-vuotiaille ja se koostuu valvonnasta, tuesta ja ohjauksesta. (Rikosseuraamuslaitos 2024a.) Lastensuojelulla on keskeinen rooli nuorten rikosoikeudellisten seuraamusten yhteydessä. Lastensuojelulain mukaan lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen haasteita sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Lastensuojeluyksikössä työntekijät voivat kohdata arjessaan tilanteita, joissa nuori suorittaa rangaistustaan yksikössä. Tällöin työntekijöiden on sovitettava yhteen kasvatukselliset tavoitteet ja rikosoikeudelliset velvoitteet.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelin rangaistuksen suorittamista lastensuojeluyksikössä työntekijöiden näkökulmasta. Työn tavoitteena oli selvittää, miten rangaistuksen suorittaminen laitospäristössä käytännössä toimii ja millaisia kokemuksia työntekijöillä on aiheeseen liittyen. Lisäksi tarkoituksena oli nostaa esiin mahdollisia kehitysideoita. Opinnäytetyön toimeksiantaja toimi Perhekuntoutuskeskus Lauste. Perhekuntoutuskeskus Lausteen sijaishuollon yksiköissä on ollut nuoria, joiden rangaistukset ovat toimeenpantu suoritettavaksi lastensuojeluyksiköön. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään nuorisorikollisuutta, lastensuojelua sekä yhdyskuntaseuraamuksia.

Työ perustuu laadulliseen aineistonkeruuseen, jossa hyödynnetään työntekijöille suoritettuja haastatteluita. Opinnäytetyössä halusin tutkia mahdollisia kehittämiskohteita, joiden myötä voidaan löytää tekijöitä, jotka onnistuvat ja puolestaan eivät onnistu rangaistuksen suorittamisessa. Valitsin kyseisen aiheen, sillä lastensuojelutyö kiinnostaa minua ja aihe on myös ajankohtainen. Nuorisorikollisuuden kasvaessa tulee se myös näkymään lastensuojelulaitoksissa. Nuorisorikollisuuden lisääntyessä nuorille toimeenpannaan erilaisia rangaistusmuotoja turvaten kuitenkin heidän kasvunsa ja kehityksensä.

2 Perhekuntoutuskeskus Lauste

Opinnäytetyön työelämäkumppani on Perhekuntoutuskeskus Lauste. Lauste on voittoa tavoittelematon yksityinen lastensuojelupalveluiden asiantuntija, joka tarjoaa erilaisia kuntoutusmahdollisuuksia perheiden ja lasten tilanteiden mukaan. Perhekuntoutuskeskus Lausteella on tarjolla sijaishuolto- ja avohuoltopalveluita, perhekuntoutusta sekä erityistä huolenpitoa. Yritys sijaitsee Turussa sekä Uudessakaupungissa kooten yhteensä 11 sijaishuollon yksikköä (Lauste 2024a.) Sijaishuoltoyksiköt ovat kiireellisiin sekä pidempiin aikaväleihin tarkoitettuja. Jokainen yksikkö on toisistaan poikkeava ja tarjoaa erilaisia palveluita. Yksiköt voivat olla avohuollon yksiköitä, päihdeyksikkö, erityistason tai perustason yksiköitä. Sijaishuollon palvelut on tarkoitettu 7-17-vuotiaille lapsille, joiden tilanne ja kuntouttaminen vaatii monipuolista hoito- ja kasvatustalouden osaamista. (Lauste 2024b.)

Perhekuntoutuskeskus Lausteella toimii moniammatillinen työyhteisö, jossa on eri ammattinimikkeillä työskenteleviä henkilöitä. Henkilöstö koostuu psykologeista, sosiaalialan ammattilaisista, perheterapeuteista, päihdetyöntekijä sekä psykiatrian erikoislääkärit. Lausteella koulunkäynti on mahdollistettu alueella sijaitsevassa Satulavuoren koulussa, jossa työskentelee erityisopetuksen asiantuntijoita. Koulunkäynti suunnitellaan ja toteutetaan yksilöllisesti jokaisen oppilaan tarpeiden mukaan. Opiskelu voidaan järjestää esimerkiksi osastolla tapahtuvalla kuntouttavalla toiminnalla. (Lauste 2024b.)

Lapsen sijoituksen suunnittelu tapahtuu yhdessä perheen, sijoituksesta vastaavan sosiaalityöntekijän sekä Lausteen työryhmän kanssa. Lapsella on myös mahdollisuus kertoa omia toiveitaan sekä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Arki Lausteella pyritään pitämään hyvin kodinomaisena pitäen sisällään yhdessäoloa, ruoanlaittoa sekä vapaa-ajan viettoa. Nuorta tuetaan eri elämän osa-alueissa. Lauste tarjoaa monipuolisia palveluita nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi, kuten terapia- ja lääkäripalveluita. Lastensuojeluyksiköissä tehdään tiiviisti yhteistyötä eri tahojen sekä perheiden kanssa. Perhekuntoutuskeskus Lauste tarjoaa lapselle turvallisen ympäristön, tukea arjessa sekä aikuisen läsnäoloa, jotka muodostavat parhaan lähtökohdan kuntoutumiselle.

3 Tietoperusta

Opinnäytetyön aihe on rajattu käsittelemään alaikäisten seuraamusten suorittamista lastensuojeluyksikössä. Aihetta käsitellään työntekijöiden näkökulmasta. Tietoperusta käsittelee nuorten rikollisuutta, seuraamuksia sekä lastensuojelua. Lastensuojelun asiakkailta viitataan alle 18-vuotiaisiin henkilöihin. Puolestaan rikollisuudesta puhuessa nuorilla viitataan pääsääntöisesti 15-20-vuotiaisiin. Tämä opinnäytetyö tutkii lastensuojelun asiakkaita ja heidän

seuraamuksiaan, joten tarkastelussa on 15-17-vuotiaat nuoret. Osan tietoperustassa käytettyjen tutkimusten vastaajista voi kuitenkin olla iältään 15-20-vuotiaita.

3.1 Nuorisirikollisuus

Nuorisirikollisuudella tarkoitetaan rikosta, jonka tietyn ikäinen henkilö on tehnyt. Laki nuorista rikoksentekeijöistä määrittelee, että sillä tarkoitetaan henkilöä, joka teon tehdessään on ollut 15-20-vuotias (Laki nuorista rikoksentekeijöistä 262/1940). Rikollisuudesta puhuessa ja sitä tutkiessa tulee huomioida, että saadut tilastot kertovat vain rikokset, jotka ovat tulleet poliisin tietoon. Tätä kutsutaan ilmirikollisuudeksi, ja sen lisäksi on piilorikollisuutta, jotka muodostavat kokonaisrikollisuuden. Nuorten keskuudessa piilorikollisuus on merkittävä osa kokonaisuutta, joten sen vuoksi ei pystytä arvioimaan nuorisirikollisuuden kehityksen suuntaa. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 17-18.)

Poliisitilastojen mukaan 15-20-vuotiaat ovat rikosaktiivisimmillaan (Marttunen & Salmi 2009, 206). Tilastollisesti kuitenkin aikuiset tekevät enemmän rikoksia, sillä heitä on määrällisesti enemmän (Honkatukia & Kivivuori 2006, 17). Nuorten tekemät rikokset ovat muuttuneet vuosien aikana. Väkivaltaisuus on kasvanut, mutta puolestaan varastaminen on vähentynyt. Varastamisen vähentyminen on perusteltavissa kahdella ilmiöllä. Ensimmäisenä on se, että perheiden taloudelliset tilanteet ovat vakaampia kuin 90-luvun lama-aikana. Toisena puolestaan on se, että rikoksiin suhtaudutaan nykyään huomattavasti kielteisemmin kuin aikaisemmin. Lisäksi kontrolli on kasvanut; niin sosiaalinen kontrolli kuin tekninen kontrolli. (Kivivuori 2013, 328.)

Sosiaalisen kontrollin teoria perustuu Travis Hirschin vuonna 1969 julkaisemaan teokseen *Causes of Delinquency*. Sen mukaan rikollinen käyttäytyminen on yhteydessä siihen, että yksilön sosiaalinen yhteys yhteiskuntaan on heikentynyt. (Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää & Danielsson 2018, 164.) Sosiaalisen kontrollin teoriaa käsitellessä tulee huomioida virallinen sekä epävirallinen kontrolli. Virallisella kontrollilla viitataan virallisiin sääntöihin ja lakeihin. Epävirallinen kontrolli puolestaan on sitä, että toisten ihmisten mielipiteillä on vaikutusta omaan käytökseen. Tällaista voi olla esimerkiksi se, jos ystävät paheksuvat jotakin takoa, mitä itse tekee. Lisäksi vanhempien asettamat säännöt ja rangaistukset ovat epävirallista sosiaalista kontrollia. (Kivivuori 2013, 189.)

Suomen väestörakenteen muutoksella on mahdollisesti ollut vaikutusta sosiaalisen kontrolliin. Vanhusten ja aikuisten osuuden kasvaessa on yhtä nuorta kohti enemmän aikuisia eli teoriassa myös enemmän valvoja. Tämä on merkittävä huomio, sillä väestön vanhetessa on nuoria vähemmän, jolloin suhteessa yhteen nuoreen on aikuisia enemmän. Rikosten teon vähentymisen voidaan katsoa vähentyneen myös siksi, että rikoksista ilmoitetaan nykyään herkemmin viranomaisille kuin aikaisemmin. Esimerkiksi moni kauppa kertoo ilmoittavansa jokaisesta myymälävarkauksesta poliisille. Lisäksi julkinen valta on lisääntynyt, joka tarkoittaa sitä, että

kontrollia on tehostettu erityisesti nuorten keskuudessa. Teknisesti valvontaa on lisätty esimerkiksi lisäämällä varashälyttimiä tuotteisiin. (Kivivuori 2013, 328-331.)

Nuorisorikollisuuskyselyissä, jotka on tehty vuosien 1995-2020 välillä voidaan havaita, että nuorten rikoskäyttäytyminen on vähentynyt kokonaisuudessa vuoteen 2016 asti. Tämän jälkeen rikollinen käyttäytyminen on pystynyt samana vuoteen 2020 asti. Alueellisia eroja on kuitenkin paljon, jolloin eri osissa Suomea nuorisorikollisuus on puolestaan kasvussa. Kokonaisuudessa kuitenkin alle 18-vuotiaiden rikosepäilyt ovat olleet nousussa viime vuosina. Merkittävä huomio on myös se, että 1990-luvulla yli puolet nuorista oli tehnyt ainakin yhden rikoksen kuluneen vuoden aikana. Verrattavissa vuosien 2016 ja 2020 kyselyihin rikoksia tehneitä nuoria oli alle puolet. (Kaakinen & Näsi 2023, 56-57.) Vuonna 2024 poliisin julkaisemassa uutisessa käy ilmi, että alaikäisten tekemät väkivaltarikokset ovat merkittävästi kasvaneet. Nuori voi olla kovassa päihdekierteessä, jonka vaikutuksen alaisena hän tekee rikoksia. (Poliisi 2024a.) Lisäksi nuorten keskuudessa leviävä Roadman-kulttuurin ihannoiti lisää rikollisuuden ihannoitua. Roadman-kulttuurilla tarkoitetaan tietynlaista pukeutumistyyliä sekä rikollisen elämäntavan ihannoitua. Pukeutuminen sisältää tietynlaiset merkkivaatteet sekä -kengät (Ehyt 2022).

Nuorisorikollisuuteen tehtävää ennaltaehkäisevää työtä lisätään koko ajan. Kyseiset toimintamallit ovat alueellisesti toisistaan poikkeavia. Toiminta-ajatuksena on kuitenkin pääasiassa moniammatillisuus, jolloin kiinnitetään huomiota rikosten lisäksi sen taustatekijöihin, kuten perhetekijöihin. (Ellonen ym. 2024, 196.) Ankkuri-toiminta on yksi esimerkki moniammatillisesti viranomaistyöskentelystä. Sen tavoitteena on puuttua varhain nuorten rikolliseen käyttäytymiseen. Ankkuritiimin moniammatillisuus muodostuu poliisista, sosiaalityöntekijästä, sairaanhoitajasta ja nuorisotyöntekijästä. Paikkakuntakohtaisesti tiimin kokonaisuus voi kuitenkin vaihdella. Tarkoituksena on yhdessä kartoittaa nuoren tilanne ja tarjota mahdollinen tuki oikeaan suuntaan. Lisäksi yhteistyötä tehdään myös perheen kanssa, jota tarpeen mukaan myös autetaan ja ohjataan tarvittavan avun piiriin. (Ellonen ym. 2024, 234.)

Nuorten rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttaa merkittävästi heidän sosiaalinen ympäristönsä. Tänä päivänä myös sosiaalisella medialla on suuri vaikutus rikolliseen käyttäytymiseen. Sosiaalinen media voi olla monessa eri muodossa osana rikollisuutta. Nuorten keskuudessa on esimerkiksi yleistä se, että rikoksia, kuten tappeluita kuvataan ja sen myötä jaetaan netissä. Sosiaalisessa mediassa nuoret voivat lisäksi levitellä juoruja, uhkailla ja kiristää väkivalalla. Sosiaalisen median kautta on myös nykypäivänä helpompi ostaa ja myydä laittomia tuotteita, kuten huumeita. Sosiaalisen median palveluissa, kuten TikTokissa ja Telegram:issa leviää paljon väkivaltaisia videoita, jotka nuoret kokevat arkipäiväisiksi. Väkivaltatekojen normalisointi laskee niiden vakavuuden ymmärtämistä. Videoiden jakaminen voi houkutelua niiden järjestämiseen. Videoimisen taustalla on se, että uhria halutaan nöyryyttää ja samalla nostaa omaa mainetta. (Poliisi 2024b.)

3.2 Yhdyskuntaseuraamukset

Yhdyskuntaseuraamus on vaihtoehtoinen rangaistusmuoto, joka sisältää viisi erilaista toteutusmuotoa. Yhdyskuntaseuraamus voi olla yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus, ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta, ehdollisen vankeuden valvonta, valvontarangaistus, yhdistelmärangaistuksen valvontaosuus ja valvottukoevapaus. Yhdyskuntaseuraamukset toimeen pannaan yhdyskuntatoimistossa. Vuonna 2022 tutkimuksessa yhdyskuntaseuraamuksen suorittajista 16 % oli 15-20-vuotiaita. (Rikosseuraamus 2022a.) Yhdyskuntaseuraamuksia voidaan valvoa teknisin välinein, säännöllisillä tapaamisilla tai kolmansien osapuolten raportoinnilla. Kolmansien osapuolten raportoinnilla tarkoitetaan esimerkiksi työpaikan, sijoituspaikan tai muiden viranomaisten antamaa tietoa.

3.2.1 Nuorten seuraamukset

Nuorten tekemien rikosten laatu on lähivuosina muuttunut (Haapakangas & Kaakinen 2023). Katse on erityisesti kiinnittynyt väkivalta- ja pahoinpitelyrikoksiin. Alaikäisten rikosepäilyt ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana kaksinkertaistuneet (Poliisi 2023).

Rikosoikeudellinen vastuu on Suomessa 15 vuotta. Kuitenkin rikosoikeudellisesti alle 20-vuotiata kohdellaan lievemmin kuin aikuisia. Huomattava lievennys on se, että 15-17-vuotiasta ei voida tuomita ehdottomaan vankeuteen, ellei siihen ole painavaa syytä. Painavaa syytä harvittaessa otetaan huomioon rikosentekijän sijoitus lastensuojelulain mukaiseen lastensuojelulaitokseen. (RL 39/1889.) Ehdoton vankeusrangaistus tarkoittaa vankeusrangaistuksen suorittamista vankilassa.

Merkittävä syy sille, miksi nuorille rangaistukset ovat lievempiä on se, että he eivät pääasiassa syyllisty yhtä vakaviin rikoksiin kuin aikuiset. Yleisin rangaistus alle 18-vuotiaille on sakko 78 %. Päiväsakkojen summa on keskimääräisesti matalin, jota lain mukaan voi määrätä eli 6,6 euroa. Toiseksi yleisin rangaistusmuoto alaikäisille on vankeusrangaistus 19 %. Valtaosa näistä on ehdollisia vankeusrangaistuksia (Niemi 2018, 150-151.) Ehdollinen vankeusrangaistus tarkoittaa sitä, että tuomittu ei joudu vankilaan vaan hänet laitetaan koeajalle 1-3 vuodeksi. Tämän aikana tuomitun tulee käyttäytyä nuhteettomasti tai vankeusrangaistus voidaan muuttaa ehdottomaksi (Valtioneuvoston oikeuskansleri 2023). Nuorten tuomitseminen ehdottoman vankeuden sijasta yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen ei ole kovin yleistä. Alle 18-vuotiasta vain alle 1 % tuomittiin vankilaan vuonna 2018. Rikokset, jotka ovat johtaneet vankilarangaistukseen ovat useimmiten tehty lähellä täysi-ikäisyyttä. (Niemi 2018, 150-151.)

Nuorten seuraamusten laatuun on muitakin perusteltavia syitä, miksi ne ovat lievempiä aikuisiin verrattuna. Lapsilla ja nuorilla on ominaista se, ettei heillä välttämättä ole taitoa ymmärtää tekojensa vakavuutta tai niiden seuraamuksia. Asiaa tarkastellessa rikosoikeudellisesti olisi epäoikeudenmukaista rangaista henkilöä, joka ei ole ymmärtänyt asioiden tosiasiallista ja

oikeudellista luonnetta nuoren ikänsä vuoksi. Lisäksi nuoren iän vuoksi on mahdollista, että tekijältä puuttuu kyky säädellä omaa käyttäytymistään. (Muurinen 2008, 102-104.)

Nuorten seuraamuksia käsitellessä on huomioitavaa se, että niissä erityisesti keskitytään uusien rikosten ehkäisemiseen sekä sosiaalisen selviytymisen edistämiseen (RL 39/1889). Sosiaalisella ympäristöllä nähdään olevan merkittävää vaikutusta nuoreen. Nuorten seuraamuksissa vankilaan joutumista pyritään välttämään. Sen vaikutus voi olla niinkin suuri, että se saattaa lisätä nuoren rikollista käyttäytymistä. Vankilassa on helpompaa luoda suhteita muihin nuoriin rikollisiin. Lisäksi mahdollisuudet työllistyä vankilassa olon jälkeen heikkenevät ja esimerkiksi asunnon saaminen voi olla hyvin vaikeaa. Nuorten kohdalla vankilassa olo hidastaa nuoren kehitystä. Vankilassa olo voi aiheuttaa haasteita mielenterveydelle. Näiden vuoksi nuorille rikoksentehtäjäille pyritään löytämään toimivia vaihtoehtoisia seuraamusmuotoja. (Muurinen 2008, 104-105.)

3.2.2 Nuorisorangaistus

Nuorirangaistus on 15-17-vuotiaalle annettava rangaistusmuoto. Rangaistuksen täytäntöönpanosta vastaa yhdyskuntaseuraamustoimistot. Nuorisorangaistuksen ehtoina on, ettei ole tarpeeksi painavaa syytä tuomita ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Tällaisia on esimerkiksi, että sakko ei ole riittävä seuraamus, arvioidaan nuoren pystyvän sitoutumaan rangaistuksen suorittamiseen sekä nuoren olosuhteet ja rikoksen luonne tukevat tuomion suorittamista. Nuorisorangaistus sisältää valvontaa, ohjausta ja työelämään tai sosiaalisiin taitoihin liittyvää toimintaa. (Hartoneva, Mohell, Pajuoja & Vartia 2015, 90-93.)

Nuorisorangaistuksen kesto on 4-12 kuukautta. Rangaistusajansuunnitelmassa määritellään aikataulu toiminnan toteuttamiseen. Toimintaa tulee olla vähintään kahdeksan tuntia viikossa. Nuorisorangaistuksen toimivuus pohjautuu moniammatilliseen yhteistyöhön. Yhteistyötä tehdään muun muassa huoltajan, sosiaaliviranomaisten sekä nuoren kanssa. Nuorisorangaistuksen valvojana toimii yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijä. Työntekijän tehtävänä on valvoa, että rangaistuksen ehtoja ja määräyksiä noudatetaan. Nuoren ja työntekijän välinen luottamuksellinen suhde on merkittävä osa valvontaa. Valvontatapaamisilla käydään rikoskeskusteluihin liittyvän työskentelyohjelman. (Hartoneva, Mohell, Pajuoja & Vartia 2015, 90-93.)

Nuoren vastuulla on pitää yhteyttä valvojaan sekä osallistua rangaistusta koskeviin tilaisuuksiin päihteettömästi. Jos nuori rikkoo rangaistusajan suunnitelman ehtoja, voi yhdyskuntaseuraamustoimisto antaa hänelle huomautuksen tai varoituksen. Aikaisemmalle valvontatapaamiselle saapumatta jättämisen vuoksi, voi poliisi hakea nuoren seuraavaan tapaamiseen tai muihin rangaistuksen suorittamiseen liittyvään tilaisuuteen. Yhdyskuntaseuraamustoimiston on mahdollista tehdä selvitys syyttäjälle, jos nuori ei aloita rangaistuksen suorittamista, keskeyttää sen tai tahallisesti laiminlöi laissa säädettyjä velvollisuuksiaan. Syyttäjä vie asian käräjäoikeuden käsittelyyn, jos näkee, että rangaistuksen ehtoja on törkeästi rikottu. Oikeus voi

tuomita nuorisorangaistuksen sijasta muun rangaistuksen. (Hartoneva, Mohell, Pajuoja & Vartia 2015, 90-93.)

3.2.3 Ehdollinen vankeus

Ehdollinen vankeus tarkoittaa sitä, että tuomittu ei joudu vankilaan vaan hänellä on mahdollisuus osoittaa pystyvänsä olla tekemättä rikoksia. Ehdollinen vankeus muuttuu ehdottomaksi, jos tuomittu rikkoo tuomion ehtoja. Alaikäisille on yleisempää tuomita ehdolliseen kuin ehdottomaan vankeuteen. Enintään kahden vuoden vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdolliseksi. Tuomistuin voi määrätä oheisseuraamukseksi sakon, yhdyskuntapalvelua tai valvontaa. (Rikosseuraamus 2024b.)

Ehdollisen vankeuden tehosteeksi tuomioistuin voi määrätä valvontaa. Valvonta katsotaan tarpeelliseksi, jos vankeus yksikään koetaan liian vähäisenä rangaistuksena tai jos sitä pidetään tarpeellisena ehkäisemään uusia rikoksia. Alle 21-vuotiaille määrätään usein valvontaa ehdollisen vankeuden lisänä. Yhdyskuntaseuraamustoimisto lähettää seuraamusselvityksen syyttäjälle tai tuomioistuimelle, jossa he ottavat kantaa valvonnan tarpeeseen. (Hartoneva, Mohell, Pajuoja & Vartia 2015, 86-89.) Seuraamusselvitys auttaa tuomioistuinta arvioimaan mikä rangaistusmuoto olisi sopivin rikoksesta epäilylle. Selvityksessä arvioidaan muun muassa rikosten tekijän elämäntilanne, aiemmat rikokset ja rangaistukset, mahdollisuudet suorittaa yhdyskuntaseuraamus sekä rikollisuudesta irtautumisen tukeminen (Rikosseuraamus 2024c). Valvonnan tulee tukea rikoksetonta elämää, ennaltaehkäistä uusintarikollisuutta sekä edistää sosiaalista selviytymistä.

Ehdollisen vankeuden valvonta sisältää säännöllisiä tapaamisia valvojan tai tukipartion kanssa. Tapaamisissa voidaan käsitellä elämäntilanteeseen tai rikoksettomaan elämään liittyvistä tavoitteista. Tavoitteena on tukea rikoksetonta sekä vastuullista elämäntapaa ja auttaa positiivisten ihmissuhteiden luomisessa. Valvontakäynneillä edetään suunnitelman mukaisesti käsittelemällä eri teemoja. (Rikosseuraamus 2024d.)

Rangaistusajan suunnitelmassa kerrotaan rangaistun henkilön koskevat määräykset ja velvollisuudet. Yleensä yhteydenpito on melko tiivistä valvonnan alussa, jolloin niitä voidaan tilanteiden mukaan harventaa valvonnan edetessä. Valvottavan tulee antaa oleelliset yhteystiedot sekä esimerkiksi koulutusta ja taloudellista tilannetta koskevat tiedot. Valvottavalla on velvollisuus ilmoittaa valvojalle merkittävistä elämäntilanteen muutoksista, kuten muutosta, työ- tai opiskelupaikan vaihtamisesta. Ehdollisen vankeuden velvollisuuksien rikkomisesta voi saada huomautuksen tai varoituksen. Tuomioistuimella on mahdollisuus pidentää valvonta-aikaa enintään kuusi kuukautta, jos valvottu rikkoo velvollisuuksia törkeästi. Yli 21-vuotiaan valvonta-aika voidaan muuttaa ehdottomaksi vankeudeksi. (Hartoneva, Mohell, Pajuoja & Vartia 2015, 86-89.)

3.2.4 Valvontarangaistus

Yhdyskuntaseuraamuksen yksi muoto on valvontarangaistus. Valvontarangaistukset alkoivat vuonna 2012. Valvontarangaistukseen tuomittujen päärikoksia on ollut vuosina 2017-2022 liikennejuopumus, siviilipalvelusrikos sekä omaisuusrikos. (Rikosseuraamus 2022a.) Valvontarangaistus on rangaistusmuoto, joka suoritetaan kotona tai muussa sovituksessa paikassa valvotusti sähköisesti sekä muilla tavoin. Sähköinen valvonta tarkoittaa nilkkaan laitettavaa paikannuslaitetta sekä valvontapuhelinta. Puhelin on viranomaisten kanssa tehtäviä soittoja varten. Rangaistuksella voidaan korvata ehdottomia vankeusrangaistuksia ja rangaistus voi olla enintään kuusi kuukautta. (Rikosseuraamus 2022b.)

Valvontarangaistuksessa tuomitun tulee pysyä asunnossaan sekä osallistua tälle määrättyyn toimintaan. Rangaistus voidaan suorittaa muussakin paikassa, jossa tuomittu on hoidettavana tai jossa hän muutoin oleskelee kuten lastensuojelulaitos (laki valvontarangaistuksesta 330/2011). Valvontarangaistuksen aikana tuomitulla on lain mukaan yleisiä velvollisuuksia, jotka hänen tulee toteuttaa. Tuomitun tulee osallistua toimeenpanosuunnitelman laatimiseen, osallistumaan toimintaan ja pysymään asunnossa, noudattamaan täsmennettyä toimeenpanosuunnitelmaa ja viikoittaista aikataulua, osallistumaan valvontatapaamisin valvojan määrääminä ajankohtina, pitämään yhteyttä valvojaansa täsmennetyssä toimeenpanosuunnitelmassa määrättyllä tavalla, käsittelemään huolellisesti laissa tarkoitettuja valvontavälineitä ja noudattamaan niiden käytöstä annettuja ohjeita sekä päästämään valvontatehtäväänsä suorittavan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja hänen seurassaan olevan apuvalvojan asuntoonsa. (laki valvontarangaistuksesta 330/2011.)

Toimeenpanosuunnitelma sisältää tarkkaan kirjatut toimintavelvollisuudet ja ajankäytön. Toimintavelvollisuus tulee olla vähintään 10 ja enintään 40 tuntia viikossa. Velvollisuus voi olla esimerkiksi koulua, työtä tai kuntoutusta. Sen tulee olla toimintakykyä parantavaa toimintaa. (Lappi-Seppälä & Niemi 2019, 64-65.)

Seuraamusselvityksessä arvioidaan rikosentekijän valmiudet ja edellytykset valvontarangaistuksen suorittamiseen. Seuraamusselvityksen tekee Rikosseuraamuslaitoksen virkamies (Matickala 2021, 79). Valvontarangaistuksen esteenä voi olla rikoksen laatu tai rikollisen toiminnan jatkamisen todennäköisyys (Lappi-Seppälä & Niemi 2019, 64). Valvontarangaistuksen velvollisuuksien noudattamattomuudesta tulee Rikosseuraamuslaitoksen tehdä asiasta selvitys. Tällöin tulee myös varata tuomitulle tilaisuus tulla kuuluksi. Jos todetaan, että tuomittu on rikokoneut laissa määritettyjä velvollisuuksia, on Rikosseuraamuslaitoksen annettava tuomitulle kirjallinen varoitus. (laki valvontarangaistuksesta 330/2011.) Valvontarangaistuksella pyritään estämään ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomia haasteita. Tällaisia on esimerkiksi psykiset ongelmat, kuten yksinäisyys, mielenterveysongelmat sekä sosiaalisten taitojen heikkeneminen, joita laitostuminen voi aiheuttaa yksilölle.

Valvontarangaistusta täytäntöönpanossa tulee ottaa huomioon myös se, että henkilö itse suostuu kyseiseen rangaistusmuotoon. Valvontarangaistuksen suorittamien tapahtuu pääsääntöisesti kotona, jolloin muilta täysi-ikäisiltä samassa asunnossa asuvilta on pyydettävä suostumus siihen, että rangaistus voidaan suorittaa kyseisessä asunnossa. Lisäksi myös alaikäisiä on kuultava heidän ikä- ja kehitystasoonsa nähden. Jos edellä mainittujen henkilöiden vuoksi valvontarangaistusta ei voida panna täytäntöön, tulee rikosseuraamuslaitoksen selvittää, voiko rangaistusta suorittaa jossakin muussa asunnossa. (Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 400/2015.)

3.3 Lastensuojelu ja Rikosseuraamuslaitos

Lapsen huoltajalla on ensisijainen vastuu huolehtia lapsen hyvinvoinnista. Lapsi ja perhe voivat päästä lastensuojelun piiriin, mikäli viranomaiset katsovat, että perhe tarvitsee lisätukea kasvatukseen. Suomen perustuslaissa sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa on säädetty, että lapsen etu tulee asettaa etusijalle kaikessa viranomaistoiminnassa. Lastensuojelu pyritään ensisijaisesti toteuttamaan avohuollon tukitoimilla. Aina tämä ei kuitenkaan ole riittävää, jolloin lapsi voidaan huostaanottaa ja sijoittaa esimerkiksi lastensuojelulaitokseen. (THL 2023.)

Lain lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (190/2019) mukaan lapsen huollon on turvattava lapselle tasapainoinen ja hyvinvoiva kehitys sekä myönteiset ja läheiset ihmissuhteet lapselle ja vanhemmille. Lastensuojelulaitokseen sijoituksen myötä vastuu lapsen hyvinvoinnista siirtyy henkilökunnalle. Tällöin henkilökunnan vastuulla on lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen. Lastensuojelulaitoksissa keskitytään arjen strukturointiin ja se koostuu usein melko kodinomaisista asioista. Tämä mahdollistaa lapsille turvallisuuden tuntea, kun arki ja päivät ovat ennalta suunniteltuja. Yhteisiä hetkiä toisten lasten sekä aikuisten kanssa on tärkeä pitää, jotta kuuluvuuden tunne vahvistuu ja nuoren ja aikuisen välille saa rakennettua luottamussuhteen. (THL 2024.)

Lastensuojelulaitoksen tulee luoda lapselle turvaa ja mahdollistaa tasapainoisen arjen. Lastensuojeluyksiköiden työntekijät tekevät tiivistä moniammatillista yhteistyötä. Lastensuojelun henkilökunta keskittyy ensisijaisesti lapsen hyvinvointiin ja pyrkii eri keinoin auttamaan lasta hänen haasteissaan. Tiiviillä tuella voidaan ennaltaehkäistä esimerkiksi sosiaalisia ongelmia. (THL 2024.)

Lastensuojelun keskeisimpinä tavoitteina on turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi sekä läheisiä ja jatkuvia ihmissuhteita. Lisäksi turvallinen kasvuympäristö ja ruumiillinen sekä henkinen koskemattomuus ovat lastensuojelun keskeisiä turvaavia ratkaisuja. Lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen. (lastensuojelulaki 417/2007.)

Sijaishuolto tarkoittaa sitä, että lapsi on kiireellisesti sijoitettu tai huostaanotettu. Sijaishuoltopaikkana voi toimia perhehoito, ammatillinen perhekoti tai lastensuojelulaitos. Sijoituksesta vastaa sosiaalityöntekijä, joka etsii lapsen tarpeisiin sopivan sijaishuoltopaikan. Laitos-sijaishuolto on yksi lastensuojelun sijoituksen muoto. Lastensuojelulaitoksia voi olla lastenkodit, koulukodit sekä muut näihin rinnastettavat paikat, kuten vastaanottoyksiköt. (THL 2025b.)

Rikosseuraamuslaitoksen yksi kumppaneista on lastensuojelu. Alaikäisten vankien kanssa työskennellessä tulee tehdä moniammatillisesti yhteistyötä eri tahojen kanssa. (Rikosseuraamus 2024e.) Arviointiyksikkö tekee rangaistusajansuunnitelman sekä on vastuussa vankien sijoittelusta (Rikosseuraamus 2024f). Vankeuslain (767/2005) mukaan alaikäisellä on mahdollisuus suorittaa tuomionsa ulkopuolisessa laitoksessa. Tällöin tehdään sopimus kunnan lastensuojelun, sijoituspaikan sekä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Kun sijoitus tehdään lastensuojelulaitokseen, siirtyy samalla vastuu myös heille. Suurimpina esteinä kuitenkin sijoitteluun on ollut alaikäisen väkivaltaisuus, päihteidenkäyttö sekä riski karkaamiseen. Pantavalvonnan eli valvontarangaistuksen suorittaminen ennaltaehkäisee luvattomia poissaoloja. Valvontarangaistuksen ehtojen noudattamiseen motivaatiota lisää se, että niitä rikkoessa joutuu suljettuun vankilaan. (Korhonen 2022.)

Lastensuojelun mahdollisuudet ovat melko rajalliset rikoksista oireilevien nuorten kanssa. THL on tehnyt tutkimuksen, jossa tuli esiin, että intensiivisillä erityisen huolenpidon jaksoilla (EHO) pystytään rajaamaan ja saamaan muutosta esimerkiksi nuoren rikolliseen käyttäytymiseen tai päihteiden käyttöön. Erityisen huolenpidonyksikkö on sijoituspaikka, joka vaatii rajoituspäätöksen. EHO-jakso on intensiivinen parin kuukauden kestävä jakso, jolloin pystytään katkaisemaan esimerkiksi nuoren suuri päihteidenkäyttö. Haittapuolena on kuitenkin se, että lain mukaan EHO-jaksot voivat olla kestoaltaan vain 1-3 kuukautta, jolloin sen vaikutukset ovat lyhyitä. Aikaisemman tutkimuksen perusteella osa työntekijöistä on kokenut, että lastensuojelulaitoksessa ei pystytä rajaamaan ja toteuttamaan valvontarangaistuksen suorittamista. Nuoret ovat itse myös ilmaisseet, että vankilassa olo aikana arjessa on rytmiä. Lastensuojelulaitoksen arki on puolestaan vapaampaa. (Korhonen 2022.)

Rikoskierteessä olevien nuorten kohdalla on tärkeää keskittyä keinoihin, joiden avulla rikollisesta toiminnasta pääsisi eroon. Uusintarikollisuutta voidaan ennaltaehkäistä keskittämällä erilaisia palveluita nuoriin. Päihdetyötä sekä vapaa-ajantoimintoja lisäämällä on mahdollisuus saada nuorille tekemistä liiallisen vapaa-ajan sijaan. Tämä madaltaa kynnystä rikostentekoon, kun arjessa on paljon mieluisimpia tekemisiä. (Rikossentorjunta 2024.) Nuorisotilat ja yleisesti nuorisotyö keskittää palveluitaan nuorten tarpeiden ympärille. Tämä lisää kävijöitä ja saman aikaisesti vie ylimääräistä aikaa nuorten vapaa-ajasta, jolloin rikoksien teolle jää vähemmän tai ei ollenkaan aikaa.

4 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön tiedonkeruuta sekä aineiston käsittelyä koskevat toimintatavat. Luvussa esitellään yksityiskohtaisesti, mitkä ovat opinnäytetyön tavoitteet ja miten työ on kokonaisuudessaan toteutunut. Esittelen, miten tutkimuskysymykset sekä haastattelukysymykset ovat muodostettu. Miten saatuja tuloksia analysoidaan siten, että tuloksia voidaan analysoida oikeanlaisesti. Lisäksi kerron opinnäytetyön luotettavuudesta sekä eettisyydestä.

4.1 Tutkimustavoitteet ja -kysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia rikosseuraamusten toteutumista lastensuojeluyksikössä sekä sen mahdollisia kehittämiskohteita. Aihetta tarkasteltiin työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten lastensuojelun työntekijät kokevat rangaistuksen toteutumisen osana yksikön toimintaa?
- Miten rangaistuksen toteuttamista voitaisiin kehittää lastensuojeluyksikön työntekijöiden näkökulmasta?

Kysymykset on muotoiltu tarkastelemaan kokemuksia rangaistuksen suorittamisesta, kun ne suoritetaan lastensuojeluyksikössä. Lisäksi, koska aihe on melko vähän tutkittu eikä Perhekuntoutuskeskus Lausteella ole ollut pitkään nuoria suorittamasta rangaistusta, joten halusin kysyä mahdollisia kehityskohteita. Näkökulmaksi valitsin asian tarkastelun työntekijöiden näkökulmasta, sillä halusin koota yhteen sen, miten he kokevat työskentelyn yksikössä, jossa nuori on suorittamassa rangaistusta. Työskentelymenetelmissä voi ilmetä kehityskohteita, joita on hyvä huomioida, jos nuoria tulee useammin sijoitetuksi lastensuojeluyksiköihin.

Opinnäytetyön teon aloitin tutustumalla teoriaan. Teoriaosuuden muodostaminen oli melko helppoa, sillä se pohjautuu opinnäytetyön aiheeseen. Aihe on tarkoin rajattu, joten teoriaosuus muodostui kolmesta pääosasta: lastensuojelu, seuraamukset sekä nuorisrikollisuus. Näiden pohjalta muotoilin tutkimuskysymykset, joiden myötä saisin aiheeseen kuuluvia vastauksia. Lähetettyäni tutkimusluvan ja muut tarpeelliset lomakkeet, kuten henkilötietoja käsittelevän lupahakemuksen otin yhteyttä yksikköön, joiden työntekijöille haastattelut on suunnattu. Yksikön lähiesihenkilö jakoi viestiäni eteenpäin ja kysyi vapaaehtoisia osallistumaan haastatteluun (Liite 2.) Sain lopulta odotettua vähemmän yhteydenottoja ja loppujen lopuksi haastatteluja sain tehtyä kolme. Tehdyt haastattelut olivat kuitenkin tuottoisia ja haastateltavat vastasivat monipuolisesti ja laajasti kysymyksiini.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on laadullinen tutkimus. Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan sitä, että pyritään tarkastelemaan asiaa syvällisesti ja kokonaisvaltaisesti. Laadullinen tutkimusmenetelmä on valittu sen vuoksi, että sen avulla pystytään esille paremmin työntekijöiden kokemuksia kuin määrällisellä tutkimuksella, jossa puolestaan asioita mitataan numeroin. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen aineistona käytin haastatteluja. Haastattelu suoritettiin teemahaastatteluna, sillä haastattelut suoritettiin valmiiksi tehtyjen kysymysten avulla, jotka liittyvät opinnäytetyön aiheeseen. Keskustelu oli avointa, mutta strukturoitua, jotta haastattelu pysyi aiheessa. Tarkoituksena oli, että työntekijät saavat omin sanoin kertoa omia näkemyksiään asiaan liittyen ilman, että minun omia näkemyksiäni tai mielipiteitä asiaa koskien tulee esille. (Palonen & Kylmä 2022.) Haastattelut suoritettiin yksikössä, joissa on ollut tutkittavaan ilmiöön kuuluvia nuoria. Haastattelut järjestettiin yksilohaastatteluina, sillä työ on kolmivuorotyötä, joten olisi ollut hyvin haastavaa löytää hetkeä, jolloin kaikki työntekijät ovat samaan aikaan töissä. Lisäksi arjen kiireiden vuoksi olisi ollut vaikea löytää hetkeä, jolloin useampi työntekijä olisi pystynyt samanaikaisesti irtautumaan arjesta.

Haastattelujen runko laadittiin etukäteen tutkimuskysymysten pohjalta, mutta keskustelu eteni haastateltavan näkökulmasta. Haastattelut pidettiin maaliskuussa 2025. Haastatteluja sain tehtyä yhteensä kolme työntekijää. Ne toteutettiin kasvotusten ja haastattelut nauhoitettiin puhelimellani. Haastattelut suoritettiin anonyymisti eikä työntekijät tai nuoret, joista työntekijät puhuivat, ole tunnistettavissa opinnäytetyössä.

Aineiston keruuksi oli valittu haastattelu, sillä sen avulla pystyttiin mahdollistamaan laajempia ja monipuolisempia vastauksia. Haastattelukysymykset muotoilin vastaamaan tutkimuskysymyksiä. Niiden tarkoitus oli keskittyä työntekijöiden näkökulmasta käsittelemään heidän resurssijansa ja osaamista kyseisen tilanteen tullessa vastaan. Lisäksi kysymykset koskivat vaikutusta yksikön toimintaan, kehitysideoita, miten yhteistyö muiden toimijoiden kanssa onnistuu sekä edistäviä tekijöitä rangaistuksen toteutumiseen. Liitteenä on koottu haastattelukysymykset (Liite 1).

4.3 Aineiston analyysi

Haastattelut nauhoitettiin, jotta haastattelutilanne sujuisi melko luonnollisena keskusteluna. Haastatteluiden jälkeen teksti litteroitiin ja siinä saatuja tietoja koottiin yhteen. Litteroinnilla tarkoitetaan äänitteen kirjoittamista tekstimuotoon. Tämän myötä pystyin paremmin palaamaan haastatteluihin jälkikäteen ja itse haastatteluhetkellä keskittymään tilanteeseen. Äänitteet ja litterointi hävitetään, kun opinnäytetyö on saatu valmiiksi. Tämä myös ilmoitettiin osallistujille saateviestissä. Kysymykset tarkastelevat aihetta työntekijöiden

näkökulmasta ja heidän kokemusten pohjalta. Tarkoituksena on tarkastella, miten työntekijät kokevat nuorten seuraamusten suorittamisen toimivuuden. Tarkoituksena ei ole haastatteluissa eikä opinnäytetyössä niinkään keskittyä siihen, mitä rikoksia nuoret ovat tehneet vaan keskittyä siihen, miten työntekijät näkevät asian. Lisäksi tarkastellaan työntekijöiden valmiuksia ja resursseja kyseisen rangaistusmuodon valvomiseen.

Haastatteluissa saadut tulokset jaoin keskeisimpiin teemoihin, jotka nousivat esille. Aineiston analysoinnissa käytän sisällönanalyysiä haastatteluiden käsittelyyn. Sisällönanalyysin tarkoituksena on kuvata tutkittavaa ilmiötä selkeästi ja tiivistetysti, kuitenkin tuoden esiin olennaiset asiat aineistosta. Analyysiprosessi eteni kolmessa vaiheessa; pelkistäminen, ryhmittely sekä tulkitseminen. Ensimmäisessä vaiheessa haastatteluista poimin tutkimuskysymysten kannalta olennaiset sisällöt. Tällaisia oli esimerkiksi kohdat, joissa haastateltavat kertoivat rangaistuksen suorittamiseen liittyviä haasteita tai kehittämiskohteita. Jokaiselle aiheelle laitoin oman värikoodin, joka auttoi poimimaan asioita tekstistä. Toisessa vaiheessa jaoin samansisältöiset ilmaukset alakategorioihin, joille pyrin luomaan siihen sopivan yläkategorian, esimerkiksi alakategoria: tietämättömyys sisällöstä - yläkategoria: ammatillisen tuen tarve. Viimeisessä vaiheessa kategorioista rakennettiin laajempia, teoreettisesti tulkittavissa olevia käsitteitä. (Tuomi & Sarajarvi 2018.) Näiden avulla pystyin kuvaamaan, mitä työntekijöiden kokemukset kertovat rangaistuksen toteutumisesta lastensuojeluyksikössä ja mitä kehittämistarpeita nousi esiin.

4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Työntekijöillä on oikeus kieltäytyä osallistumasta opinnäytetyöhön, sillä tutkielmaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tutkimuseettisyyden mukaan on tärkeää, ettei tutkittavalle synny tunnetta, että osallistuminen olisi pakollista tai, että siitä aiheutuisi seuraamuksia, jos henkilö kieltäytyy. Haastattelut suoritetaan työntekijöille, joten alaikäisten tutkimisen eettisiä periaatteita tai muita alaikäisiä koskevia lupia ei tarvitse kyseiseen opinnäytetyöhön. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.)

Tutkielmaa tehdessä tulee ottaa huomioon hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä lähtökohtia. Tutkielman teossa tulee huomioida tarkkuus, yleinen huolellisuus sekä rehellisyys. Opinnäytetyön aihe pohjautuu työntekijöiden kokemuksiin lastensuojelun asiakkaista. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuorista kerrotut asiat ovat tunnistamattomia ja arkaluonnottomia. Haastattelun kysymykset on luotu aihealueeseen liittyväksi ja ne ovat tarkoin suunniteltuja. Vastaajien moninaisuudesta huolimatta vastaukset tulisi olla mahdollisimman luotettavia. Moninaisuudella viitataan ihmisten erilaisiin taustoihin, kokemuksiin ja kulttuurieroihin. Ihmiset voivat kokea saman tilanteen erilaisena, joten tuloksissa ja vastauksissa on tärkeää huomioida esimerkiksi, että toinen työntekijä on voinut kokea asian vaikeampana kuin toinen.

Opinnäytetyössä on huomioitava, että se on tehty huolellisesti ja lähteisiin on perehdytty asiaan kuuluvalla tavalla. Tutkimusluvut tulee hankkia asianmukaisesti. Tulokset tulee esitellä todenmukaisesti vääristelemättä tai muokkaamatta niitä. Lisäksi opinnäytetyössä ei esitetä toisen henkilön tuotoksia omana. (Arene 2024.)

5 Tulokset

Tässä luvussa esittelen haastattelujen tuloksia. Haastatteluiden tulokset on analysoitu ja jaettu esille nousseisiin teemoihin. Teemat, joita haastatteluissa nousi esiin, olivat ammatillinen osaaminen, toimintakäytänteet, seuraamuksen vaikutukset, yhteistyöverkostot sekä kehittämistarpeet. Analysoin tuloksia aikaisemmin esitellyn sisällönanalyysillä. Haastateltavat ovat anonyymejä ja käyttäessäni suoria lainauksia haastattelusta esittelen henkilöt seuraavasti; H1, H2 ja H3.

5.1 Ammatillinen osaaminen ja toimintakäytänteet

Ensimmäiseksi teemaksi muodostui ammatillinen osaaminen. Haastateltavat kertoivat, että jos heillä ei ole aikaisempaa kokemusta tai koulutusta rikosseuraamuspuolelta niin voi olla haastavampaa ymmärtää rangaistuksen kokonaisuutta. Haastetta tuo jo se, että mitä mikäkin rangaistusmuoto tarkoittaa ja miten sen toteuttaminen käytännössä toimii. Tämä johtaa siihen, että työntekijät joutuvat itse myös tutustumaan aiheeseen esimerkiksi googlettamalla rangaistuksen, jotta he tietävät, mitä rajoituksia käytännössä nuorella on.

Ollaan saatu vähän ristiriitaista infoa, että mitä mikäkin rangaistusmuoto tarkoittaa käytännössä ja mitkä meidän toimintamahdollisuudet on pyytää vaikka apua sille nuorelle. (H2)

Lainsäädäntö on aika monille tuntematonta, niin kun myös mulle. (H1)

Jokaisessa haastattelussa tuli esille, että nuorten kohtaaminen on täysin samanlaista riippumatta siitä suorittaako hän rangaistusta vai ei. Nuoret kohdataan yksilöinä eikä heidän kanssansa olemiseen tai vuorovaikutukseen vaikuta rangaistus. Haastateltavat kokevat rangaistusta suorittavat nuoret osana muita yksikön nuoria. Eettinen herkkyyks ja refleктоiva työote ovat osa ammatillista pätevyyttä. Nuoret kohdataan yksilöllisesti, mutta johdonmukaisesti noudattaen seuraamusten asettamia oikeudellisia ehtoja. Tasapaino kontrollin ja tuen välillä edellyttävät jatkuvaa oman työn arviointia ja tarvittaessa työnohjausta.

Haastateltavat kokivat tärkeänä sen, että rangaistuksen noudattamatta jättämisestä aiheutuisi selkeä seuraamus. Haastatteluista ilmeni, että tietynlainen ”pelote” vankilalla on saattanut rauhoittaa nuoren käyttäytymistä. Kuitenkin työntekijöillä on ilmennyt epäselkeyttä siitä, mitä tapahtuu, jos nuori rikkoo sääntöjä. Kaikkien kohdalla ei ole ollut välitöntä seuraamusta,

jolla voi olla hyvin huono vaikutus nuoren toimintaan. Ehdonalaisen suorittaminen perustuu siihen, että ehtoja rikkoessa tai niiden noudattamatta jättämisen seurauksena on valvonnan lisääminen tai rangaistuksen muuttaminen ehdottomaksi. Kuitenkin haastateltavien mukaan ehtojen rikkomisen ei ole aina tuottanut mitään seuraamusta. Tällaisissa tilanteissa, kun nuori on huomannut, ettei asiasta tapahdukaan mitään, on hän jatkanut niiden noudatta jättämistä.

..Jos on vaikka tehostettu matkustuskielto tai nuorisorangaistus niin ku mitä sitten, kun nuori rikkoo niitä ehtoja siinä, että mitkä ne seuraamukset siitä on. Ne on jäänyt aina enemmän tai vähemmän epäselviksi. Enemmän on kyllä niitä sitten, kun ehtoja on rikottu niin siinä ei oo ollu mitään seuraamusta ja kun nuori sen huomaa niin se on sitten ihan sama onko sitä tai ei. (H1)

Kaikkien kanssa on toiveena, että sitten jos niitä sopimuksia rikotaan, että niistä olisi sitten joku välitön seuraamus. Monesti siihen liittyy väkivaltaa joko henkilökuntaa tai muita nuoria kohtaan. (H1)

5.2 Seuraamuksen vaikutukset

Kysyttäessä rangaistuksen tuomista haasteista lastensuojeluyksikössä, ainoa rajoittava tekijä, joka tuli esille oli se, että nuorilla on yleensä ollut tehostettu valvonta eli nilkkapanta, joten heillä on rajalliset liikkumisalueet sekä -ajat. Tämä on vaikuttanut yksikön toimintaan siten, että esimerkiksi yhteiset toimintahetket on pitänyt olla yksikön sisällä. Lisäksi poikkeuslupiin liikkuma-alueihin tulee pyytää aina erillinen lupa. Haastateltavat eivät tuoneet esiin, että asia olisi jotenkin haasteellinen.

Heidän kanssaan ei pysty liikkuu, että esimerkiksi, jos haluttaisiin mennä jonnekin syömään tai leffaan niin se ei ole mahdollista. Sit täytyy vaan keksiä sitä toimintaa tänne. (H3)

Hehän ei saa mennä alueen ulkopuolelle ihan hirveästi. Vaan oikeastaan tietuille menoille, jotka on etukäteen sovittu, niin se vaatii sitten tietyn näköistä rytmittämistä meiltä ja sitten semmoista, että niinku pidetään päiväohjelmat ja toiminnot myös täällä laitoksen sisällä. (H2)

Haastateltavat kuvasivat rangaistuksen suorittamista lastensuojeluyksikössä positiivisena asiana. Esille nousi, että tukimuodot ja työskentely nuoren kanssa on helpompaa, kun nuori on entuudestaan tuttu työntekijöille. Tällä tarkoitetaan, että nuori on jo ollut sijoitettuna yksikköön valmiiksi ennen rangaistuksen suorittamista. Tällöin työntekijät jo tuntevat nuoren ja nuori työntekijät. Työskentely nuoren kanssa on jo entuudestaan tuttua, jolloin vain työskentelymenetelmiä lisätään esimerkiksi käsittelemään rikollista käyttäytymistä.

Niitä voisi olla enemmänkin lastensuojelulaitoksessa, jos se laitos on valmis ottamaan sen nuoren vastaan suorittamaan sitä. Siinä täytyy kuitenkin tuntea se nuori, että jos nyt niinku ihan joku tuntematon nuori tulee sitä suorittaa niin sitten ei. (H3)

Nuoren oma motivaatio se, että hän haluaa pysyä siviilissä, edistää rangaistuksen suorittamista huomattavan paljon. Kyllähän me niinku pyritään muutenkin kaikkien nuorten kanssa, mutta eritoten heidän kanssaan siihen rikoksettomaan työskentelyyn. Sitä kautta sitten jotenkin se on selkeämpää, että kun tiedetään se nuoren rikostausta niin osataan sitten työskennellä spesifisti tiettyjen asioiden kanssa. (H2)

Haastateltavat kokivat rangaistuksen toimeenpanemisen lastensuojelu yksikköön pääasiassa hyödyllisenä. Lastensuojelulaitosten yleisissä tiloissa oleskelu ei ole samalla tavalla rajoitettua kuin suljetussa vankilassa. Nähtiin tärkeänä, että alaikäisellä on mahdollisuus olla vielä muualla kuin vankilassa muurien sisällä. Lastensuojelulaitoksen kodinomaisuus sekä arkiset päivärytmit tuovat turvaa nuoren elämään.

Nuorelle on tärkeää, että ollaan vähän kodinomaisemmassa ympäristössä kuin vankila. Mahdollistetaan vielä se niinku nuoren elämään ja voidaan turvata kasvua ja kehitystä. (H2)

..kuntoutuu huomattavasti paremmin mun näkökulmasta meidän ympäristössä kuin vankilassa. (H2)

Enemmistön kohdalla on toiminut tosi hyvin ja ehdottomasti parempi paikka suorittaa sitä rangaistusta kuin esimerkiksi vankilassa. (H3)

Nilkkapanta on myös nuorelle ollut konkreettinen välinen, joka velvoittaa asioiden suunnitteluun. Nilkkapannan kanssa arjen jatkuminen ja sosiaalisten suhteiden ylläpito on helpompaa kuin vankilassa. Haastateltavat kertoivat, että nilkkapannan avulla nuoret ovat pääsääntöisesti sitoutuneet sen asettamiin ehtoihin. Riski siihen, että ehtojen rikkomisesta aiheutuu seuraamus, joka voi olla varoitus tai vankilaan meno on ollut yhteydessä siihen, miksi nilkkapannan sääntöjä on noudatettu.

Ilman sitä nilkkapantaa ei siitä rangaistuksesta ole niinku mitään hyötyä, että kyllä se sen oikeasti sen nilkkapannan vaatii, koska sitten se on semmonen konkreettinen asia. (H3)

He on noudattanut niitä kyllä niinku tosi sääntillisesti. Sitten, kun ei saa minuuttiakaan myöhästyä niin sitten suurin piirtein niinku minuutti tai kaksi ennen juostaan tuolta täysillä ojan yli hyppien, että varmasti ehtii alueen sisäpuolelle oikeeseen aikaan. Niin se on ollut niinku tosi toimiva. (H3)

Nilkkapannan lisäksi nuoren motivaatio on keskeinen tekijä rangaistuksen suorittamisessa. Vaikka nilkkapannalla on ollut rauhoittava vaikutus, ei se kuitenkaan estä rikoksien tekoa. Nuoren motivointi muutokseen on tärkeää. Erityisesti alaikäisille annetuissa rangaistuksissa pyritään melko viimeiseen asti välttämään suljettuun vankilaan tuomitseminen. Nuorta voi motivoida jo se, että tietää, että jos vielä tekee rikoksia niin seuraavaksi joutuu vankilaan.

Tietenkin meidän on sitä tekemistä ja olemista seurattava, mutta samalla ollaan kyllä huomattu, että loppujen lopuksi on kuitenkin siitä nuoresta itsestä kiinni että ei se nilkkapanta itsessään sitä rikoksen tekemistä lopeta. Tai ihan hyvin senkin kanssa voi rikoksia tehdä. Eikä se varmaan niinku sellainen

tarkoitukseen olla, että jos absoluuttisen pysäytyksen haluaisi niin sitten se olisi vankila. (H1)

5.3 Yhteistyöverkostot

Moniammatillinen yhteistyö toimii pohjana nuorten asioissa. Lastensuojeluyksikössä suorittaessa rangaistusta yhteistyötä tehdään eri tahojen kanssa. Näitä ovat muun muassa sosiaalityöntekijä, rikosseuraamuslaitoksen henkilökunta, poliisi sekä lastensuojelulaitoksen henkilökunta. Tiivis yhteistyö mahdollistaa sen, että jokainen taho on ajan tasalla tapahtumista ja toimintamalleista. Haastatteluissa ilmeni jonkin verran eroavaisuuksia siitä, miten yhteistyö on toiminut. Kysyessäni yhteistyöstä pyysin haastateltavia tarkentamaan aina, mistä tahosta he kertovat. Osan haastateltavien mielestä yhteistyö on sujunut hyvin eikä heillä ollut, mitään lisättävää asiaan. Yksi haastateltava koki, että yhteistyö on ollut vaihtelevaa.

Jotain yhteistyötä on, mutta sitten paljon tuntuu siltä, että sitten kun nuori on sijaishuollossa niin totta kai me ollaan ensisijaisesti vastuussa, mutta sitten jotenkin ajatellaan helposti, että me hoidetaan kaikki ja unohdetaan se, että me ei olla se rikosseuraamuslaitos kuitenkaan. (H2)

Yhteistyötä on lastensuojelulaitoksen sisällä, mutta yhteisesti ei asioita käydä läpi eri tahojen kanssa. Merkittäväksi puutteeksi koettiin se, että ei ole hetkeä, jolloin kaikki työntekijät, jotka huolehtivat nuoren rangaistuksesta istuvat alas ja keskustelevat hänen asioistansa. Tämä johtaa siihen, että nuori käy monen eri ihmisen kanssa samat asiat läpi, kun työntekijöillä ei ole tietynlaista työnjakoa. Kysyessäni, miten yhteistyö voisi parantaa, sain vastaukseksi, että yhteiset palaverit lastensuojeluyksikön sekä Risen välillä.

Esimerkiksi Risen puolelle niin enemmän yhteydenpitoa ja sitten semmoista, jos olisi enemmän jotain verkosto tyyppistä toimintaa, että voitaisiin suunnitella sen nuoren rikoksettomuuteen pääsemistä jotenkin. Tulisi se selkeys myös siihen prosessiin, että kuka tekee ja mitä tekee. Totta kai me hahmotetaan meidän oma työ, mut sitten tosi hassua, että jos nuori käy vaikka juttelemassa jossain ja sitten me käydään ne samat keskustelut täällä, että jotenkin se että se olisi jakautunut siiten, että kuka tekee ja mitä. (H2)

Se mitä toivois enemmän heiltä olisi enemmän aikaa siis siihen, että niinku tunti pari viikossa on tosi vähän. Että siihen enemmän resursseja ja tota mitä tulee meidän yhteistyöhön niin tuota yleensä siis sinne, että niinku Risen kanssa on ollut hyvä yhteistyö ja tota sieltä on saanut kyllä tietoa niihin puutteisiin, mitä meillä on täällä. Tämöinen niinku tieto puutteisiin. (H1)

Ehkä semmoinen niinku, että se olisi sitä semmoista tiivistä se yhteistyö, että oikeasti on niinku paikka, mihin soittaa ja sitten ketä oikeasti valvoo sitä. Koska kyllähän nuoret sitten oppii siihen, että aa ei sieltä Riseltä ketään soita, ett ei hänen tarvitse sitä noudattaa. Sitten se on kyllä se, mikä vaatii sen, että se toimii lastensuojelulaitoksessa niin sitä todellakin tarvii valvoo. (H3)

Kaksi haastateltavaa koki, että yhteistyö Risen kanssa on ollut positiivista. Rikosseuraamustyöntekijöistä on jäänyt välittävä ja hyvä kuva, kun he vastaavat nuoren rangaistuksen etenemisestä.

Pääosin ihmiset kenen kanssa siellä on tehty töitä ja siis Risen nää yhteyshenkilöt tai niinku nuorten yhteyshenkilöt, jotka on ollu nii on tosi välittäviä. Yrittää luoda sen suhteen siihen nuoreen. (H1)

Meillä on toiminut kyllä hyvin. Siis silleen, että meillä on aina selkeä yhteys henkilö ollut Risessä joku rikosseuraamuslaitoksen työntekijä kenellä on sitten suora puhelinnumero. (H3)

5.4 Kehittämistarpeet

Viimeiseksi teemaksi muodostui kehittämistarpeet koskien rangaistuksen suorittamista lastensuojeluyksikössä. Yhdelle haastateltavista ei tullut mieleen kehittämisideaa, joka olisi keskeinen vastaavanlaisten tilanteiden tullessa tulevaisuudessa vastaan. Kaksi muuta haastateltavaa kuitenkin kertoivat kehittämisideaksi, jotakin koulutukseen liittyvää. Haastateltaville oli tärkeää se, että rikosseuraamus olisi edes hieman tutumpi asia. Yksi haastateltavista kertoi, että tekemällä oppii ja mitä enemmän näitä (nuoria) tulee niin sen paremmin myös osaa. Asiakaina rangaistusta suorittavat nuoret eivät kuitenkaan paljoa poikkea yksikön nykyisestä asiakasryhmästä. Kehittämisideaksi annettiin, että jokin pienimuotoinen koulutus esimerkiksi lainsäädännöstä sekä eri rangaistusmuodoista.

Joku koulutus. Semmoinen lainsäädännön tavallinen tietoisuus tai ei semmoinen varmasti olisi huono. (H1)

Ehkä selkeys se, että olisi selkeämpää, mieluiten, että lastensuojeluhenkilökunta koulutettaisiin siihen edes lyhyesti, vaikka Riseltä tulisi joku kertomaan, että mitä nää rangaistuksen eri muodot tarkoittaa. (H2)

Yksi haastateltavista kertoi myös kehityskohteeksi sen, että kun nuori tekee jonkun rikoksen suorittaessaan jo rangaistusta niin selkeys siihen, että, missä vaiheessa laittomassa teossa ylittyy rikoksenteke. Sillä tavalla, että asiaan puututaan eikä nähdä, että se on lastensuojelullinen asia. Haastateltava viittasi tässä esimerkiksi ryöstöön tai väkivaltatekoon.

6 Johtopäätökset

Tässä luvussa esittelen haastattelutuloksia peilaten niitä teoriaan sekä tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella, miten lastensuojeluyksikön työntekijät kokevat yhdyskuntaseuraamusten, kuten nuorisorangaistuksen toteutumisen osana lastensuojeluyksikön arkea sekä miten tätä toimintaa voitaisiin kehittää.

6.1 Arki erityistason yksikössä

Lastensuojeluyksikön päivittäinen arki toimii tärkeänä tukena seuraamuksen suorittamiselle. Työntekijät kuvasivat, että arki ei oikeastaan muutu siitä, onko rangaistusta suorittavia nuoria yksikössä vai ei. Yksikkö on erityistason yksikkö, johon tein haastattelut. Erityistason

lastensuojeluyksikössä hoidetaan ja tuetaan erityisen paljon tukea tarvitsevia nuoria. Yksikössä työskentelee koulutettua ja moniammatillista henkilöstöä ja niissä on valmiudet vastata vaativiin hoidollisiin, kasvatuksellisiin ja psyykkisiin tarpeisiin. Erityistason yksiköihin sijoitetaan usein nuoria, joilla on esimerkiksi päihdeongelmaa tai rikollista käyttäytymistä. Toiminnan tulee olla yksilöllistä, tavoitteellista ja lapsen etua tukevaa. (Petrelius & Eriksson 2018, 247-248.) Haastateltavan mukaan erityistason yksikkö on soveltuvampi rangaistuksen suorittamiseen kuin perustason yksikön.

Erityistason yksiköissä on vahvempi ammatillinen osaaminen. Henkilökunnalla on erityisosaamista esimerkiksi psyykkisesti oireilevien nuorten kanssa toimimisesta, päihde- ja rikostauksien tukemisesta tai kriisityöstä. Edellä mainitut erityisosaamiset ovat olennaisia, sillä työntekijöiden on kyettävä yhdistämään rangaistuksen suorittaminen kasvatukselliseen ja hoidolliseen työtöteeseen. Lisäksi erityistason yksiköissä on usein tarkemmin säädellyt päivä- rakenteet, turvallisemmat tilat ja henkilöstöllä valmiudet toimia haastavissa tilanteissa. Turvallisilla tiloilla tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi astiastot ovat muovisia ja yhteisissä tiloissa ei ole ylimääräisiä koriste-esineitä, joita voi rikkoa.

Turvallinen ja suunniteltu arki vahvistaa nuoren psyykkistä vakautta ja luo turvaa. Tällainen ympäristö antaa nuorelle mahdollisuuden keskittyä oman toiminnan tarkasteluun ja uudenlaisten toimintamallien oppimiseen. Erityistason yksikön henkilöstön valmiudet luoda luottamuksellisia suhteita nuoriin korostuvat rangaistuksen aikana, jolloin nuoren motivaatio ja osallisuus voivat vahvistua. Rangaistuksen toteutuminen arjen rakenteiden sisällä tukee nuoren mahdollisuuksia ymmärtää tekojen seuraamuksia ja edistää vastuullisuutta.

Erityistason yksikön nuorten haasteet voivat olla melko samantyyllisiä, jolloin työntekijöillä on kokemusta tietyn tyyllisistä haasteista, kuten päihteidenkäytöstä tai rikollisesta käytöksestä. Erityistason yksiköissä on lisäksi käytännössä helpompi toimeenpanna liikkumisvapauden rajoitus. Erityistason yksiköissä on ulko-ovet lukossa niin ulko- kuin sisäpuolelta. Liikkumisvapauden rajoituksella tarkoitetaan sitä, että nuoren vapautta liikkua lastensuojeluyksikön ulkopuolella rajoitetaan väliaikaisesti tietyin ehdoin (Lastensuojelulaki 417/2007 62§).

Haastatteluissa rangaistuksen suorittaminen nähtiin mahdollisuutena. Työntekijät kuvasivat tilanteita, joissa rangaistus auttoi nuorta ottamaan vastuuta teoistaan. Tällaiset kokemukset voivat parhaimmillaan tukea nuoren identiteetin rakentumista ja lisätä motivaatiota muutokseen. Onnistunut seuraamuksen suorittaminen voi myös vahvistaa nuoren kokemusta osallisuudesta ja siitä, että hän pystyy vaikuttamana omaan elämäänsä. Nuorelle voi muodostua kokemus siitä, että hänen toiminnallaan on merkitystä ja seurauksia, mikä tukee vastuullisuuden kehittymistä.

Nuorisoriikollisuuden lisääntyessä myös paikat rangaistusten suorittamiseen muuttuvat. Lastensuojeluyksiköt ovat varmasti yksi kasvavista paikoista, joihin toimeenpannaan

suoritettavaksi jokin rangaistus. Tämä kehityssuunta näkyy myös viime vuosina tehdyissä nuorisorikollisuuden seurantalutkimuksissa, joissa on raportoitu erityisesti vakavien tekojen ja nuorten rikoskäyttäytymisen monimuotoistumisesta (Kaakinen & Näsi 2021). Opinnäytetyön haastattelussa työntekijät kuvasivat, että tehostetulla valvonnalla on ollut myönteistä vaikutusta rangaistuksen suorittamiseen. Tällöin nuorilla on ollut konkreettinen asia, jolla heitä valvotaan. Aikaisemman tehdyn tutkimuksen perusteella, jossa on haastateltu ehdollisen vankeuden valvonnan suorittaneita nuoria, ilmeni, että nuoret ovat suhtautuneet asiaan osittain melko kevyesti. Puolestaan sakkorangaistukset ovat koettu isompana ja tuntuvampana rangaistuksena. (Halén, Tuomala, Tyni & Laurila 2023.) Tämä kertoo siitä, että rangaistuksen muoto sekä ympäristö, jossa se toteutetaan vaikuttavat merkittävästi siihen, miten nuori sen kokee. Tämän vuoksi lastensuojelun toimintaympäristössä tarvitaan erityistä harkintaa muun muassa rangaistuksen soveltavuuden, sen ajoituksen sekä nuoren yksilöllisten tarpeiden ja valmiuksien osalta.

6.2 Kehittämistarpeet

Nuorisorangaistuksen tai muiden yhdyskuntaseuraamusten toteuttaminen edellyttää työntekijöiltä ymmärrystä oikeudellisista velvoitteista sekä kykyä sovittaa nämä osaksi lastensuojelutyöntavoitteita. Tämä kuitenkin koettiin työntekijöiden puolelta puutteellisena. Haastateltavat kokivat, ettei heillä ole riittävää tietoa rikosseuraamusjärjestelmästä, eivätkä he aina tiedä, mikä heidän roolinsa rangaistuksen täytäntöönpanossa on.

Haastatteluiden perusteella päällimmäinen kehityskohde on se, että työntekijät tarvitsevat osaamista rikosoikeudellisista seuraamuksista. Tällaiset toiminnat voi olla esimerkiksi koulutukset, työhohjaukset tai selkeät toimintamallit arjen tilanteisiin. Työntekijöiden olisi hyvä ymmärtää, mitä huomioita liittyy, kun rangaistusta suorittaa alaikäinen henkilö. Tietoisuus nuoren oikeuksista, rajoitustoimenpiteiden laillisuudesta ja yksilöllisestä tuesta ovat kaikki keskeisiä tekijöitä oikeudenmukaisen rangaistuksen toteuttamisessa.

Lisäksi kehittämistarpeiksi nousi esiin yhteistyörakenteiden selkeytyminen eri toimijoiden välillä, jotta seuraamuksen toteutuminen olisi johdonmukaista, oikeudenmukaista ja nuoren hyvinvointia tukevaa. Työntekijöiden on tärkeä tietää, kuka vastaa mistäkin ja milloin heidän kuuluu olla aktiivisesti mukana prosessissa. Tämä edellyttää selkeää roolinjakoa, kirjallisia ohjeistuksia ja yhteistyötä eri viranomaisten kesken.

Aihe on melko uusi eikä kyseisiä nuoria ole tullut vastaan vielä kovinkaan usein. Jos kyseinen toimintamalli laajenee niin kehittämistarpeet myös kasvavat ja esimerkiksi koulutuksia aletaan todennäköisesti järjestämään. Olisi kuitenkin jo nyt ajankohtaista, että työntekijöille järjestettäisiin koulutusta, jotta he voisivat tutustua rikosseuraamusjärjestelmään ja sen vaatimuksiin. Lisäksi vastuun jakamiset lastensuojelu- ja rikosseuraamuspuolen henkilökunnan kanssa olisi tärkeä sopia etukäteen.

Rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano lastensuojeluyksikössä tapahtuu aina yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Rikosseuraamuslaitoksen ja sosiaalityön kanssa. Työntekijät nostivat esiin yhteistyön merkityksen, mutta myös sen tuomat haasteet. Epäselvät roolit voivat vaikeuttaa seuraamuksen toteutumista tai johtaa ristiriitaisiin odotuksiin. Toimiva yhteistyö edellyttää selkeitä rakenteita ja riittäviä resursseja. Lisäksi olisi hyödyllistä, että nuoren lähiverkosto, kuten huoltajat tai koulun henkilökunta olisivat osallisina prosessissa. Näin rangaistuksen aikainen tuki voisi ulottua yksikön ulkopuolelle.

6.3 Yhteenveto ja pohdinta

Tulosten perusteella voidaan todeta, että erityistason yksiköt tarjoavat suotuisamman toimintaympäristön rangaistuksen toteuttamiselle. Näissä yksiköissä on valmiudet vastata nuorten moninaisiin tarpeisiin ja yhdistää seuraamus kasvatukselliseen ja hoidolliseen työotteeseen. Rangaistus ei näyttäydy pelkästään rankaisuna vaan osana nuoren kuntoutumista ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Kehittämistarpeet liittyvät erityisesti työntekijöiden koulutuksen lisäämiseen ja yhteistyön selkeytymiseen eri viranomaisten välillä. Koulutuksen kautta työntekijät voivat ymmärtää syvemmin rangaistusten oikeudellisen kontekstin ja niiden merkityksen nuoren elämässä. Tämä lisää työn vaikuttavuutta ja varmistaa, että nuori saa tukea myös rangaistuksen jälkeen.

Yhtenäiset ohjeistukset tiiviimpi yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen ja sosiaalitoimen kanssa sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen luovat pohjan sille, että rangaistus toimii paitsi laillisena seuraamuksena myös osana nuoren sosiaalista kuntoutusta ja rikoksetonta tulevaisuutta. On tärkeää, että rangaistusprosessissa huomioidaan nuoren yksilölliset tarpeet ja että sen aikana ollaan aidosti nuoren tukena. Tavoitteena ei ole vain rangaistuksen suorittaminen vaan nuoren hyvinvoinnin ja elämänhallinnan vahvistaminen.

7 Pohdinta

Tässä osiossa pohdin koko opinnäytetyöprosessia ja sitä, miten eri vaiheet toteutuivat. Pohdin lisäksi omaa ammatillista kehittymistä opinnäytetyön aikana. Tarkkailen asiaa kriittisestä näkökulmasta. Lisäksi tarkastelen opinnäytetyöprosessi eettisyyttä sekä luotettavuutta.

7.1 Opinnäytetyöprosessin ja ammatillisen kehittymisen reflektointia

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi kesällä 2024, kun aloin miettimään aiheita. Sain toimeksiantajan melko nopeasti ja heiltä myös aihe-ehdotuksen, johon tartuin. Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2024, kun aloitin tekemään opinnäytetyösuunnitelmaa. Kirjoittaminen oli hyvin hidasta ja pidin prosessin aikana paljonkin pitempiä jaksoja, kun teksti ei edennyt.

Suunnitelman teko itsessään vei aikaa, sillä olin syksyllä työharjoittelussa, joten harjoittelu-päivien jälkeen oli hyvin vaikeaa saada suunnitelmaa etenemään. Suunnitelmaseminaarin jäl-keen aloitin kirjoittamaan opinnäytetyön teoriaosuutta. Teoriaosuuden kirjoittaminen oli myös hyvin hidasta, sillä materiaalia oli melko rajallisesti, mutta aluksi oli vaikea löytää oike-anlaisia lähteitä.

Teoriaosuuden muodostettua otin yhteyttä yksikköön, jonka työntekijöille halusin tehdä haas-tattelut. Ensimmäiset haastattelut sain sovittua melko nopeasti. En kuitenkaan saanut lopulta kuin kaksi haastattelua, vaikka yritin haastatteluhetkilläkin kysellä muita työntekijöitä osallis-tumaan. Sain kuitenkin noin kuukauden päästä vielä yhteydenoton vapaaehtoisesta haastatte-lusta. Lopulta sain tehtyä yhteensä kolme haastattelua, joten aloitin haastatteluiden käsitte-lyän sisällönanalyysin avulla. Tämän valmistuttua jaoin tulokset teemoihin ja esittelin tulokset opinnäytetyöhön. Tulosten pohjalta tein johtopäätökset peilaten niitä tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyöprosessi oli odotettua hitaampaa. Kirjoittaminen vei paljon enemmän aikaa kuin olin ajatellut. Etenkin lähteiden etsiminen vei aikaa, sillä osa lähteistä oli pitkiä, jolloin oleellisen tiedon etsiminen oli aikaa vievää. Kevään edetessä tiivistin kirjoittamistahtia ja sain lopulta opinnäytetyön kasaan hyvin ahkeralla kirjoittamisella. Selkeää motivaation puu-tosta oli kevään aikana, kun tuntui, että prosessi ei ollenkaan edennyt. Tein samanaikaisesti myös keväällä viimeistä työharjoittelua, kun opinnäytetyön kirjoittaminen oli aktiivisimmil-laan.

Koin opinnäytetyön alusta alkaen hyvin mielenkiintoisena ja mielellään lähdin kyseisestä ai-heesta sitä tekemään. Rikosseuraamuspuolelta minua on kiinnostanut erityisesti nuorisorikolli-suus ja nuoret rikoksen tekijät. Lisäksi lastensuojelupuoli kiinnosti minua jo ennen kouluun pääsemistä. Nuorten kanssa työskentely on vahvistunut työharjoittelujen sekä kurssien myötä. Kuitenkin kokonaisuudessaan opinnäytetyön aiheeni oli melko haastava erityisesti yksin tehtä-väksi. Aiheesta ei ole aikaisempaa tutkimustietoa, sillä se on melko uusi. Uskon kuitenkin, että nuorisorikollisuuden lisääntyessä yhdyskuntaseuraamuksia toimeenpannaan mahdollisuuk-sien mukaan lastensuojeluyksiköihin. Rikoksenluonne ja sijoituspaikan tulee kuitenkin olla tie-tynlainen, että rangaistuksen suorittaminen on nuorelle ja muille yksikössä oleville turvallista. Haastatteluita oli hyvin mielenkiintoista tehdä, sillä en ollut tietoinen, että Perhekuntoutus-keskus Lausteen yksikössä on kyseisiä nuoria ollut. Uskon, että kyseisen toiminnan lisäänty-essä tulee myös yhteistyö eri tahojen kanssa kehittymään paremmaksi. Yhteistyö tiivistyy ja lastensuojelupuolen työntekijöille suunnataan koulutuksia, jotka liittyvät rikollisuuteen ja ri-kolliseen käyttäytymiseen.

Kokonaisuudessaan opin paljon asioita opinnäytetyö prosessista ja erityisesti siitä, mitä kaik-kea tulee huomioida aineiston keruussa, kun tekee haastatteluita. Kirjottaessa oli paljon asi-oiita, joihin piti tutustua ennen kuin pystyi tekemään vielä mitään. En ole aikaisemmin tehnyt

minkäänlaisia haastatteluita, joten jo itse haastatteluprosessi oli minulle uutta. Aikaa vievää oli, kun selvittelin, minkälaisia lupia tarvitsee niin opinnäytetyön tekoon kuin haastatteluihin.

7.2 Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu

Opinnäytetyössäni käsitellään nuorten rikosseuraamuksia, kuten nuorisorangaistuksen suorittamista lastensuojeluyksikössä työntekijöiden näkökulmasta. Eettisyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota opinnäytetyön kaikissa vaiheissa, koska aihe liittyy alaikäisiin, lastensuojeluun ja rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Vaikka haastatteluihin ei osallistunut alaikäiset itse, heidän tilanteensa ja oikeutensa vaikuttavat välillisesti tarkasteltavaan ilmiöön. Tämän vuoksi opinnäytetyönäihe vaati vastuullista ja sensitiivistä tarkastelua.

Opinnäytetyön toteutuksessa on noudatettu Laurea-ammattikorkeakoulun tutkimuseettisiä ohjeita. Ennen aineistonkeruuta kaikille haastattelun osallistujille on kerrottu työn tarkoituksesta, toteutustavasta, tietosuojasta sekä vapaaehtoisuudesta (Liite 3). Osallistujat antoivat kirjallisen suostumuksen ja tiesivät, että osallistuminen on vapaaehtoista ja, että he voivat keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman perusteluja. Haastateltavat olivat lastensuojeluyksikön työntekijöitä eivät he olleet alaikäisten huoltajia, joten työlle ei ollut tarpeen hakea erillistä eettistä lausuntoa.

Kaikki haastatteluaineistot on käsitelty luottamuksellisesti ja anonymisti siten, ettei yksittäisiä työntekijöitä, nuoria tai yksiköitä voida tunnistaa. Tietoja säilytetään turvallisesti ja ne hävitetään Laurean tietosuojakäytännön mukaisesti työn valmistuttua. Aiheen arkaluonteisuus huomioitiin myös haastattelutilanteissa, jotka pidettiin rauhallisessa ja luottamuksellisessa ympäristössä

Opinnäytetyöni luotettavuutta on pyritty vahvistamaan huolellisella suunnittelulla, aineiston keruulla ja läpinäkyvällä analyysiprosessilla. Työn aineisto koostuu kolmen lastensuojeluyksikön työntekijän teemahaastatteluista. Vaikka haastateltavien määrä on pieni, laadullisessa tutkimuksessa olennaista ei ole osallistujien lukumäärä vaan se, että aineisto on sisällöllisesti rikasta ja vastaa tutkimuskysymyksiin. Kaikilla haastateltavilla oli konkreettista kokemusta tilanteista, joissa rangaistus suoritettiin lastensuojeluyksikössä. Haastattelut toivat esiin monipuolisia näkökulmia eri tilanteista.

Kolmen haastattelun määrä tuo mukanaan kuitenkin rajoitteita. Pienen haastattelumäärän takia kaikkia kokemuksia tai näkökulmia ei ole mahdollista tavoittaa. Aineiston perusteella ei voida tehdä yleistyksiä koko lastensuojelun kenttään. Tämän opinnäytetyön tavoitteena ei kuitenkaan ole määrällinen yleistettävyyden vaan ilmiön ymmärtäminen työntekijöiden omien kokemusten ja näkemysten kautta. Aineiston analyysi tehtiin sisällönanalyysin avulla ja analyysi pohjautui suoraan haastateltavien kertomuksiin.

Opinnäytetyön tekijänä olen pyrkinyt tiedostamaan ja reflektoimaan omaa rooliani ja ennako-oletuksiani, jotta ne eivät vaikuttaisi aineiston tulkintaan. Haastattelut litteroitiin satarkasti ja analyysivaiheessa pyrin säilyttämään yhteys alkuperäiseen aineistoon. Luotettavuutta lisää myös se, että haastateltavat edustivat eri tehtävissä toimivia työntekijöitä, mikä mahdollisti monipuolisemman näkökulman muodostumisen.

7.3 Hyödyllisyys ja kehittämissuhteet

Opinnäytetyön tulokset tuovat esille tärkeää tietoa erityistason lastensuojeluyksiköiden työntekijöiden näkemyksistä rangaistusten toteuttamisesta osana yksikön arkea. Työn tulokset tuovat esiin, että rangaistuksen suorittamisen ympäristö voi vaikuttaa sen toimivuuteen. Yhdyskuntaseuraamukset eivät ole vain rangaistuksia, vaan ne voivat myös tukea nuoren kehitystä ja kuntoutusta.

Opinnäytetyö on hyödyllinen lastensuojeluyksilöille, jotka työskentelevät rikoksista oireilevien nuorten kanssa. Työ voi toimia pohjana organisaation sisäiselle kehittämistyölle sekä henkilöstön koulutukselle. Opinnäytetyön tuottama tieto voi olla hyödyksi myös Rikosseuraamuslaitokselle ja muille yhteistyötahoille, kun mietitään keinoja yhteisen toiminnan selkeyttämiseksi.

Työssä nousi esiin muutamia kehitystarpeita, jotka voivat edistää rangaistusten sujuvampaa ja vaikuttavampaa toteutusta lastensuojelun näkökulmasta. Ensimmäinen kehityskohde liittyi henkilöstön osaamisen vahvistamiseen. Työntekijät toivoivat lisää koulutusta ja perehdytystä seuraamuksista ja niiden käytännön toteutuksesta. Tämä voi lisätä työntekijöiden varmuutta ja yhdenmukaisia toimintatapoja.

Toinen kehittämiskohde on yhteistyörakenteiden selkeyttäminen. Yhteisten tavoitteiden ja toimintamallien tarkempi määrittely voisi tukea nuoren saamaa tukea ja ohjausta entistä paremmin. Lisäksi vastuunjako ja tiedonkulun parantaminen ovat tärkeitä kehityskohteita.

Kolmas kehitysehdotus on yhteisten toimintamallien ja käytäntöjen luominen yhdyskuntaseuraamusten toteuttamisesta lastensuojeluyksikössä. Tämä voisi olla esimerkiksi kirjallisten ohjeiden kehittämistä, joiden avulla työntekijät voivat tukea nuorta rangaistuksen aikana. Yhteiset käytännöt voivat myös tukea työn laatua ja arvioitavuutta.

Jatkossa voisi syventää tutkimusta esimerkiksi nuorten omien kokemusten kautta tai saada laajempi otanta työntekijöistä. Näin voisi saada kokonaisvaltaisemman kuvan siitä, miten rangaistus vaikuttaa nuoren elämään ja millaisia tukimuotoja he itse kokevat toimiviksi. Tällöin myös voisi arvioida, miten lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteistyö näyttäytyy nuoren näkökulmasta, ja miten sitä voitaisiin kehittää vastaamaan nuorten tarpeita. Tässä kuitenkin on haasteena se, ettei nuoria ole ainakaan vielä useasti suorittamassa rangaistusta

lastensuojeluyksikössä. Tällöin haastateltavien saamisessa voi kestää hyvinkin pitkään. Tämä voisi olla helpompaa, jos laajentaisi aluetta ja haastattelisi eri sijaishuoltopaikoissa olevia nuoria.

Lähteet

Painetut

Ellonen, N. Kivivuori, J. Rantaeskola, S. Aaltonen, M. Latvala, A. & Tyni, S. 2024. Kriminaalipolitiikka: tavoitteet, keinot ja vaikutukset. Tallinna: Gaudeamus.

Hartoneva, A. Mohell, U. Pajuoja, J. & Vartia, M. 2015. Yhdyskuntaseuraamukset ja vankeus. Tallinna: Tietosanoma.

Honkatukia, P. & Kivivuori, J. 2006. Nuorisorikollisuus- määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Kaakinen, M. & Näsi, M. 2023 Lasten ja nuorten rikokset. Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun. PS-kustannus. Keuruu 2023.

Kivivuori, J. 2013. Rikollisuuden syyt. 2.painos. Vantaa: Nemo.

Kivivuori, J. Aaltonen, M. Näsi, M. Suonpää, K. & Danielsson, P. 2018. Kriminologia; Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Gaudeamus.

Lappi-Seppälä, T.& Niemi, H. 2019. Valvontarangaistus. Seuraamusjärjestelmä 2018: Kontrollijärjestelmä tilastojen ja tutkimusten valossa. Helsingin yliopisto: valtiotieteellinen tiedekunta: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Helsinki. Katsauksia 38/2019, 64-68.

Marttunen, M. 2008. Nuorisorikosoikeus: Alaikäisten rikosten seuraamukset kriminaalipoliittisesta ja vertailevasta näkökulmasta. Helsinki: Hakapaino.

Marttunen, M. & Salmi, V. 2009. Rikollisuustilanne 2008. Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 247. Helsinki 2009.

Matikkala, J. 2021. Rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä. Keuruu: Otava.

Niemi, H. 2018. seuraamusjärjestelmä - kontrollijärjestelmä tilastojen ja tutkimusten valossa. Helsingin Yliopisto. Helsinki 2019.

e-kirja

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.

Sähköiset

Arene. 2024. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 15.11.2024. <https://www.arene.fi/wpcontent/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Ehyt. 2022. Katujengit Suomessa: Mitä tapahtuu, kun roadman-tyylin ihailu menee liian pitkälle? Viitattu 20.4.2025. <https://ehyt.fi/uutishuone/uutiset/katujengit-suomessa-mita-tapahtuu-kun-roadman-tyylin-ihailu-menee-liian-pitkalle/>

Haapakangas, K. & Kaakinen, M. 2023. Mitä tuoreimmat tilastot kertovat nuorten väkivaltarikollisuudesta? Tilastokeskus. Viitattu 12.10.2024. <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-vakivaltarikollisuudesta>

Halén, A. Tuomala, S. Tyni, S. & Laurila, T. 2023. Nuorisorangaistus ja valvonnalla tehostettu ehdollinen vankeusrangaistus alaikäisten ja nuorten seuraamuslajeina. Katsauksia 56/2023. Helsingin yliopisto. Viitattu 6.5.2025. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/4cec839d-9e69-4372-8f8c-b8787f6a7e5a/content>

Kaakinen, M. & Näsi, M. 2021. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikertomukset 2020. Helsinki: Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 47/2021. Viitattu 5.5.2025 <http://hdl.handle.net/10138/326622>

Korhonen P. 2022. Alaikäisten vankien ja muiden vakavilla rikoksilla oireilevien nuorten asema palvelujärjestelmässä. Tilannekuva sote-ammattilaisten näkökulmasta. Työpaperi 34/2022. Viitattu 7.10.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144604/URN_ISBN_978-952-343-899-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 190/2019. Viitattu 17.11.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190190>

Laki nuorista rikosentekijöistä 262/2011. Viitattu 12.10.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1940/19400262>

Laki valvontarangaistuksesta 330/2011. Viitattu 12.10.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110330>

Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 400/2015. Viitattu 11.11.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150400#O2L9P45>

Lastensuojelulaki 417/2007. Viitattu 12.10.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lauste. 2024a. Perhekuntoutuskeskus Lauste. Viitattu 7.10.2024. <https://lauste.fi/perhekuntoutuskeskus-lauste/>

Lauste. 2024b. Sijaishuollon yksiköt. Viitattu 7.10.2024. https://lauste.fi/perhekuntoutuskeskus-lauste/sijaishuollon-yksikot/?_gl=1*y0bwmp*_up*MQ..*_ga*MTUxNz-MzNTYzNC4xNzA0MTg5NDc3*_ga_CBVGE298LY*MTcwNDE4OTQ3Ni4xLjAuMTcwNDE4OTQ3Ni4wLjAuMA..

Palonen, M & Kylmä, J. 2022. Avoin haastattelu ja teemahaastattelu aineistonkeruumenetelminä laadullisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Hoitotiede. Viitattu 17.11.2024. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/154161/ContentServer_2.pdf?sequence=1

Petrelius P & Eriksson P. 2018. Uudistuva lastensuojelu - kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa. Viitattu 6.5.2025. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137112/URN_ISBN_978-952-343-208-6.pdf

Poliisi. 2023. Nuorten epäilyksi tekemät rikokset ovat lisääntyneet merkittävästi alkuvuodesta. Viitattu 12.9.2024. <https://poliisi.fi/-/nuorten-epailyksi-tekemat-rikokset-ovat-lisaantyneet-merkittavasti-alkuvuodesta>

Poliisi. 2024. Poliisi on huolestunut nuorten väkivaltarikosten kasvusta. Viitattu 12.10.2024. <https://poliisi.fi/-/poliisi-on-huolestunut-nuorten-vakivaltarikosten-kasvusta>

Poliisi. 2024b. Nuorisorikollisuus. Taktinen teema-analyysi - määritelmät, tilannekuva ja toimintamallit. Viitattu 2.2.2025. <https://poliisi.fi/documents/25235045/31329635/32433045-Nuorisorikollisuus-teema-analyysi-web.pdf/2c2c3b8a-9487-22a0-cb89-6a9c466869b0/32433045-Nuorisorikollisuus-teema-analyysi-web.pdf?t=1712736269753>

Rikksentorjunta. 2024. Uusintarikollisuuden ehkäisy. viitattu 16.10.2024. <https://rikksentorjunta.fi/uusintarikollisuuden-ehkaisy>

Rikoslaki 39/1889. Viitattu 12.9.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L6>

Rikosseuraamus. 2022a. Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2022. Viitattu 2.2.2025. https://www.rikosseuraamus.fi/material/sites/rise_ja_rskk_yhteiset/dokumentit/p8tplmq0/RISE_Tilastollinen_vuosikirja_2022_FI.pdf

Rikosseuraamus. 2022b. Valvontarangaistus. Viitattu 12.9.2024. <https://rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo/valvontarangaistus.html>

Rikosseuraamus. 2024a. Nuorisorangaistus. Viitattu 20.5.2025 <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/yhdyskuntaseuraamustasuorittavalle/yhdyskuntaseuraamukset/nuorisorangaistus.html>

Rikosseuraamus. 2024b. Ehdollinen vankeus. Viitattu 31.3.2025. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/vankiloissatehtavatyo/ehdollinenvankeus.html>

Rikosseuraamus. 2024c. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano. Viitattu 31.3.2025. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo.html>

Rikosseuraamus. 2024d. Ehdollisen vankeuden valvonta. Viitattu 31.3.2025. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo/ehdollisenvankeudenvalvonta.html>

Rikosseuraamus. 2024e. Yhteistyö. Viitattu 7.10.2024. <https://rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/yhteistyo.html>

Rikosseuraamus. 2024f. Asiakasarviointiyksikkö 15.10.2024. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/yhteystiedot/asiakasarviointiyksikko.html>

THL. 2024. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 7.10.2024. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja>

THL. 2025a. Tilastot ja kyselytutkimukset antavat eri kuvan nuorten väkivallan lisääntymisestä. Viitattu 20.5.2025. <https://blogi.thl.fi/tilastot-ja-kyselytutkimukset-antavat-eri-kuvan-nuorten-vakivallan-lisaantymisesta/>

THL. 2025b. Lastensuojelulaitokset. Viitattu 23.4.2025. [Lastensuojelulaitokset - THL](#)

Tutkimustieteellinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Viitattu 17.11.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Valtioneuvoston oikeuskansleri. 2023. Ehdollinen vankeusrangaistus. Viitattu 12.10.2024. <https://oikeuskansleri.fi/ehdollinen-vankeusrangaistus>

Vankeuslaki 767/2005. Viitattu 7.10.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767#O1L1P9>

Liitteet

Liite 1: Haastattelurunko.....	37
Liite 2: Saateviesti	38
Liite 3: Suostumuslomake	39

Liite 1: Haastattelurunko

- Miten koet oman osaamisesi/roolisi nuoren tukemisessa rangaistuksen aikana?
- Millaisia kokemuksia sinulla on ollut nuorten rangaistuksen toteutumisesta?
- Miten rangaistus on vaikuttanut yksikön arkeen ja toimintaan?
- Mitkä ovat mielestäsi rangaistuksen haasteet, kun se suoritetaan lastensuojeluyksikössä?
- Mitkä tekijät puolestaan edistävät rangaistuksen toteutumista?
- Onko työntekijöillä mielestäsi riittävästi resursseja rangaistuksen toteuttamiseen ja nuorten tukemiseen?
- Miten yhteistyö muiden toimijoiden, kuten Rikosseuraamuslaitoksen kanssa on toiminut?
- Miten yhteistyötä voisi parantaa?
- Miten rangaistuksen toteuttamista voitaisiin mielestäsi kehittää lastensuojelussa?
- Mitä toivoisit lisää tai toisin, jotta rangaistuksen toteuttaminen tukisi paremmin nuoria ja työntekijöiden työtä?
- Onko vielä jotain, mitä haluaisit lisätä aiheeseen liittyen?

Liite 2: Saateviesti

Hei,

opiskelen rikosseuraamusalan sosionomiksi Laurea-ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäyte-työtäni aiheesta "Rangaistuksen suorittaminen lastensuojeluyksikössä". Työelämäkumppanina toimii Perhekuntoutuskeskus Lauste. Tavoitteena on tutkia, miten työntekijät kokevat rangaistuksen toteutumisen osana yksikön toimintaa. Lisäksi myös, miten rangaistuksen toteuttamista voitaisiin kehittää työntekijöiden näkökulmasta.

Olen tehnyt Lausteella töitä ja sain tiedon, että teidän yksikössänne on ollut kyseiseen aiheeseen liittyviä nuoria. Toivottavaa olisi, että mahdollisimman moni työntekijä, joka on heidän kanssaan työskennellyt, pystyisi osallistumaan haastatteluihin. Haastattelu on teemahaastattelu, johon on valmiiksi tehty avoimia kysymyksiä. Haastattelut tullaan äänittämään, mutta haastateltavat eivät ole tunnistettavissa mitenkään.

Toivottavasti halukkaita löytyy! Minulle voi laittaa sähköpostia niin voidaan sopia haastatteluiden ajankohtia.

Ystävällisin terveisin,

Adelina Virtanen

Liite 3: Suostumuslomake

Suostumuslomake haastatteluun **Rangaistuksen suorittaminen lastensuojeluyksikössä**

Annan suostumukseni haastatteluun osallistumiseen ja siihen, että vastauksiani käytetään osana *Rangaistuksen suorittaminen lastensuojeluyksikössä* -opinnäytetyötä. Olen tietoinen siitä, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja minulla on oikeus peruuttaa osallistumiseni milloin tahansa ilman perusteluita. Olen saanut tarpeeksi tietoa opinnäytetyöstä ja aineiston tiedonkeruun tavasta (haastattelu/ääninauhointi). Haastatteluista saadut aineistot hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Antamiani vastauksia ei voida yhdistää minuun jälkikäteen, kun opinnäytetyö on julkaistu.

Päiväys ja paikka _____

Allekirjoitus ja nimenselvennys _____